

MIKSI

MÖRKÖ

HY

MYILEE?

NÄYTTELY

LILLA

VILLAN

ULKOASU:
Juha Rätty / j-form-fi

KANSI:
Jykserge-nukke, tekijä Heini Mlaaranen

KUVAAJAT:
*Caius Andreas Bruun
Laura Karén
Petter Korkman
Erkki Kylmänen
Anne Lihavainen
Mauri Tahvanainen
Anja Tyrväinen*

SISÄLTÖ

ÄÄNIMASEMA.	5
NÄYTTELYSSÄ ESILLÄ OLEVAT NUKET	9
TEKNISET TIEDOT	13
HINTA JA VASTUUHENKILÖT	15
NÄYTTELYYN LIITTYVÄT NUKKETEATTERIESITYKSET	16
ÖVRIGT/MUUTA.	21
NÄYTTELYYN LIITTYVÄT TYÖPAJAT.	22

M

IKSI MÖRKÖ HYMYILEE?

-näyttelyssä voi tutustua satuihin ja tarinoihin, joista on tehty nukketeatteriesitys. Teatterinuket ovat upeita taideteoksia, jotka hurmaavat katsojan. Jokaisella nukentekijällä on oma tunnistettava kädenjälkensä, ja tämä näyttely tuo esille heidän osaamistaan.

Teatterinuket voivat olla marionettinukkeja, käsinukkeja, keppinukkeja, pöytäteatterinukkeja, sorminukkeja, varjoteatterinukkeja, bunrakunukkeja, paperinukkeja tai jättiläisnukkeja.

Myös erilaisia naamioita nähdään nukketeatterinäyttämöillä, ja toisinaan esineet heräävät henkiin ja saavat uuden tehtävän ja merkityksen.

Näyttelyssä nukeilla on oma visuaalinen ympäristönsä, ja kokonaisuus muokataan aina jokaiseen näyttelytilaan sopivaksi.

ÄÄNIMAISEMA

Viehättävän lisän näyttelyyn tuo **Petter Korkmanin** säveltämät ja tuottamat äänimaisemat. Äänet, sävelet ja melodiat antavat näyttelyvieraille vihjeitä siitä, mihin satuun ne liittyvät. Näyttelyn musiikki perustuu viiden näyttelyssä esiintyvän tarinan maailmoihin. Kahdeksasta kaiuttimesta soiva musiikki ilmentää nukketeatterihahmojen tuntemuksia haikeasta kaipuusta kepeään hassutteluun. Laulutekstuureissa ääntä käyttää Petterin lisäksi **Elsa Korkman** ja kontrabassoa kappaleissa soittaa **Ari Hossi**. Äänimaisema pyörii tilassa non-stop. Kesto: 15 minuuttia.

NUKKETEATTERINÄYTTelyn ja siihen liittyvien esitysten, työpajojen sekä näyttelyopastuksien avulla näyttelyssä kävijä pääsee tutkimusretkelle tunteiden maailmaan. Ehkäpä juuri siksi näyttely houkuttelee hyvän sadun äärelle uudestaan ja uudestaan. Lisäksi kielikylpykoululaisille tai ruotsinkielisille on tilattavissa kaksi tarinankerronnallista konserttia. Kaikki satukirjat näyttelyssä tulevat mukana suomeksi ja ruotsiksi.

NÄYTTELY

- 1 ESITTELEE ERILAISIA NUKKETEATTERITEKNIIKOITA SEKÄ TEATTERINUKKEJA
- 2 INNOSTAA JA KANNUSTAA LUKEMAAN SATUJA JA TARINOITA
- 3 HOUKUTTELEE LEIKKIMÄÄN TEATTERINUKEILLA JA KEKSIMÄÄN OMA TARINOITA
- 4 KEHITTÄÄ EMPATIAN ELI MYÖTÄELÄMISEN TAITOA, JOKA ON IHMISEN ARVOKKAIN OMINAISUUS
5. AUTTAA YMMÄRTÄMÄÄN JA HYVÄKSYMÄÄN ERILAISUUTTA
6. ANTAA IDEOITA JA OIVALLUKSIA LASTEN JA NUORTEN KANSSA TYÖSKENTELEVILLE AIKUISILLE

NÄYTTELYSSÄ ESILLÄ OLEVAT NUKET

Näyttelyn nuket ovat seuraavista esityksistä:

Mörön unisukat, Kultakutri ja kolme karhua, Käkkyrämänty, Joutsenpoika Jykserge, Ofelia ja varjojen teatteri, Ruma ankanpoikanen, Seitsemän veljestä, Saamelaiset tarinat sekä **Lohikäärmeprinsessa**, joka on esimerkki kiinalaisista kansansaduista.

Lisäksi näyttelykokonaisuuteen kuuluu kaksi vaihtuvaa näytelmää. Näyttelytilasta löytyy myös paikka, jossa voi näytellä käsinukeilla tai kokeilla kuinka erilaiset marionettinuket liikkuvat.

SADUT JA NUKET:

I NINA HAIKO: MÖRÖN UNISUKAT

Nuket:

1. Mörkö-nukke, joka kutoo sukkaa.
2. Erivärisiä, ilmassa roikkuvia lankakeriä.
3. Jussi-jänis, joka on menossa nukkumaan.
4. Yksitoista lammasta sekä postilaatikko, johon voi laittaa postia Mörölle.

Esitys on Nukketeatteri Ofelian ohjelmistossa.
Nukentekijä: **Anne Lihavainen**.

II KANSANSATU: KULTAKUTRI JA KOLME KARHUA

Nuket:

1. Isä karhu
2. Äiti karhu
3. Pieni karhu
4. Kultakutri

Karhut katselevat puurokuppeihinsa ja kultakutri nukkuu sängyssä.
Nuket kuuluvat Nukketeatteri PikkuKulkurille.
Nukentekijä: **Asta Immonen**.

III MARJATTA KURENNIEMI: KÄKKYRÄMÄNTY

Esinekollaasit:

1. Yksinäinen saari (hevosenlänget), jossa kasvaa pieni mänty.
2. Lintuparvi lentää kohti pientä puuta.

Esitys on Nukketeatteri Ofelian ohjelmistossa.
Linnut: **Joel Nokelainen**

IV OILI SADEOJA: JOUTSENPOIKA JYKSERGE – MARILAINEN TARINA

Nuket:

1. Joutsenpoika
2. Tzazavi (mehiläisten emäntä)

Naamiot:

1. Irga villilintu (äiti)
2. Akpatyr (isä)
3. Täti tammi
4. Hirvi Pize Pyzö
5. Kala (vaari vedenalainen)

Symbolit: vesilintu, kala, tammi, sydän, hirvi, aurinko ja kuu.

Nukentekijä: **Heini Maaranen.**

Esitys on ollut Teatteri Helmen ja Nukketeatteri Ofelian ohjelmistossa.

V OFELIA JA VARJOJEN TEATTERI

Esitys perustuu **Michael Enden** kirjaan *Ofelian varjoteatteri.*

Nuket:

1. Vanha Ofelia-neiti
2. Kaksi naapuria
3. Varjoteatterinukkeja

Nukentekijä: **Iida Vanttaja**

Esitys on ollut Teatteri Helmen ja Nukketeatteri Ofelian ohjelmistossa.

VI KIINALAISET KANSANSADUT

Tarina Lohikäärmeprinsessasta

Nuket:

1. Suuri isä lohikäärme
2. Pieni isä lohikäärme
3. Lohikäärmeprisessa ihmisenä
4. Lohikäärmeprisessa
5. Pieni poika, joka kastelee kukkaa
6. Naamio

Nukentekijä: **Teija Sivula**

Esitys on ollut Teatteri Helmen ohjelmistossa.

VII ALEKSIS KIVI: SEITSEMÄN VELJESTÄ

Nuket:

Eero, Lauri, Timo, Simeoni, Aapo, Tuomas ja Juhani

Nukentekijä: **Ulla Kostainen**

Esitys on ollut Teatteri Olgan ohjelmistossa.

VIII H.C. ANDERSSEN: RUMA ANKANPOIKANEN

Nukke:

Ruma Ankanpoikanen

Nukentekijä: **Mona-Rita Sanmark**

Esitys ollut Nukketeatteri Sampon ohjelmistossa.

IX KAARINA HELAKISA: TUULIIN TÄHYSTÄJÄ

Nukke:

Tuuliin tähystäjä Albin sekä aurinkotuulia.

Nukentekijä: **Anne Lihavainen**

Esitys on Nukketeatteri Ofelian ohjelmistossa.

TEKNISET TIEDOT

Näyttelyt muokataan kuhunkin tilaan sopivaksi. Vaihtoehtoja on S-, M- ja L-koon kokonaisuudet sekä niihin liittyvät esitykset, konsertit ja työpajat.

KOKO S

- 5 tarinaa
- *Mörön unisukat, Kultakutri ja kolme karhua, Kätkyrämänty, Joutsenpoika Jykserge ja Ofelia ja varjojen teatteri* + nukketeatterinäyttämö omaa leikkiä varten.

KOKO M

- 9 tarinaa
- *Mörön unisukat, Kultakutri ja kolme karhua, Kätkyrämänty, Joutsenpoika Jykserge, Ofelia ja varjojen teatteri, Seitsemän veljestä, Lohikäärmeprinsessa, Ruma Ankanpoikanen ja Tuuliin tähystäjä* + jättiläisnukke *Mauno Männistö* + nukketeatterinäyttämö omaa leikkiä varten.

KOKO L

- 10–11 tarinaa+ jättiläinen + nukketeatterinäyttämö omaa leikkiä varten.
- *Mörön unisukat, Kultakutri ja kolme karhua, Kätkyrämänty, Joutsenpoika Jykserge, Ofelia ja varjojen teatteri, Seitsemän veljestä, Lohikäärmeprinsessa, Ruma Ankanpoikanen, Tuuliin tähystäjä, saamelaiset tarinat* sekä kaksi muuta vaihtuvaa nukke-teatterilavastusta sekä jättiläisnukke *Mauno Männistö*.
- Näyttelyn pystytys: 1–2 päivää
- Näyttelyn purku: 1 päivä

Näyttely muokataan jokaiseen tilaan sopivaksi ja sovimme aina tilaajan kanssa etukäteen, miten toimitaan.

Naulaamme tai poraamme seiniin kiinnikkeitä, ja nukkeja ripustetaan katosta siimojen ja rautalankojen avulla. Tuomme mukana äänimaisemaan liittyvän tekniikan, mutta toivomme, että näyttelytilasta löytyy kohdevaloja.

Näyttelyn pystyttävät **Anne Lihavainen** ja **Tiina Kolehmainen**.

HINTA JA VASTUUHENKILÖT

- 1kk–2kk: 2000€ + lisäkuukaudet 800€/kk + pystytyksestä aiheutuvat kuljetus- ja majoituskulut.
- Tilaaja maksaa näyttelyvakuutuksen.
- Esitykset ja konsertit alkaen 420€.
- Työpajat alk. 80€
- Näyttelyn kuraattori: **Anne Lihavainen**
- Työryhmä: **Tiina Kolehmainen** ja **Petter Korkman** (musiikki ja äänimaisema)
- Käännökset ruotsiksi: **Sofia Aminoff**
- Yhteyshenkilö:
Petri Pöyhönen
petri.poyhonen@lillavillan.fi
044-755 1101
lillavillan.fi
- Näyttely on osa Lilla Villanin tuotantoa kaudella 2019–2020.

NÄYTTELYYN LIITTYVÄT NUKKETEATTERIESITYKSET

MÖRÖN UNISUKAT

Mörön unisukat on tarina pelon voittamisesta, ystävydestä ja unisukista. Esitys on sovitettu kävelevälle näyttämölle.

Jussi-jänis on menossa nukkumaan. Oma sänky on lämmin ja turvallinen, mutta peiton alla Jussin mieleen hiipii kaikenlaisia ajatuksia pimeästä. Jussi ei saa unta. Alkaa uusi seikkailu, jonka aikana Jussi tutustuu pieneen **Mörköön** ja he menevät yhdessä tapaamaan herra **Pimeää**. Jussi huomaa, että Pimeän sylissä ei voi tapahtua mitään pahaa.

Suositus: yli 2-vuotiaille.

Kesto: 30 minuuttia.

Nukeilla näyttelemisen, käsikirjoitus ja toteutus: Anne Lihavainen

Musiikki: Arto Kylmänen

Ohjaaja: Olli Sadeoja

16

TUULIIN TÄHYSTÄJÄ

Esitys kertoo kaupungissa asuvasta vanhasta miehestä, joka tutkii tuulia. Koko kaupunki tuntee hänet ja ohikulkijat tiedustelevat aina häntä, millaisia tuulia tänään. **Tuuliin tähyistäjä** kertoo, onko luvassa hyviä tuulia vai huonoja tuulia. Eräänä päivänä mies jättää kaupungin taakseen ja keksii keinoon, jolla pystyy hallitsemaan tuulten virtauksia. Kun tuuliin tähyistäjä lähtee leikkimään tuulien kanssa, koko kaupungin elämä menee sekaisin. Hassuja ja hulluja asioita tapahtuu.

Suositus: Sopii päiväkotikäisille ja vähän vanhemmillekin!

Kesto: 35 minuuttia.

Nuket, lavastus, käsikirjoitus, esiintyminen: Anne Lihavainen

Ohjaus: Anne Lihavainen ja Olli Sadeoja

Musiikki: Petter Korkman

17

SATUVUOLUTARINA KÄKKYRÄMÄNNYSTÄ

Meren luodolla kasvaa vanha, yksinäinen mänty. Muuttolinnuille tuo pieni puu on tärkeä levähdyspaikka ja merkki siitä, että ne ovat saapuneet perille. Linnut viihdyttävät Käkkyrämäntyä kertomuksillaan kaukaisista maista. Käkkyrämänty haaveilee ja unelmoi olevansa suuri, komea honka, kuten puut lintujen tarinoissa.

Käkkyrämännyn tarinassa yhdistyvät nukketeatteri ja vuolutaide. Tarinan aikana vuolutaiteilija **Joel Nokelainen** vuolee yleisön edessä puusta linnun, joka lentää mukaan tarinaan. Näytelmän kerronta ja vuoleminen kulkevat rintarinnan läpi esityksen.

Tarinassa, kuten vuolemisessa, on yksinkertaisuuden kauneutta ja kauneuden yksinkertaisuutta.

Kesto: 25 minuuttia.

Esiintyjät: Anne Lihavainen ja Joel Nokelainen

18

ILVEKSET KUIN VELJEKSET

Ilvekset kuin veljekset -nukketeatterinäytelmä kertoo pienestä **Otto**-nimisestä ilveksestä, jonka **G. Bardi** ja **Leo Bardi** ovat adoptoineet kuumaan eteläiseen maahan. Otto on kotoisin pohjoisesta, haikaran tuoma seudun ainoa ilves ja hän tuntee itsensä erilaiseksi ja yksinäiseksi. Paahtava etelän aurinko polttaa pilkkuja Oton ihoon ja hänen täytyy suojautua kuumuudelta. Otto löytää kuitenkin helpotuksen luolan viileydestä. Samalla hän löytää sattumalta uuden harrastuksen ja sen myötä myös ystäviä.

Näytelmän kantavina teemoina ovat ystävyys, erillisuuden kokemus, oman identiteetin muodostus ja ystävyysluoman yhteyden tunne.

Suositus: 3–8-vuotiaille.

Kesto: 30 minuuttia.

Dramatisointi ja ohjaus: Teija Sivula

Visualisointi: Heini Maaranen

Musiikki: Tapani Rinne

Näyttelijä: Ilpo Mikkonen

19

JOUTSENEEN SIIPI

JOUTSENEEN SIIPI

Joutsenen siipi on varjoteatteriesitys, joka perustuu marilaisiin uskomuksiin. Jumalataräidit lähettävät vanhalle pariskunnalle pojan kaukaa linnunradalta. Syntyy lapsi, joka on puoliksi poika ja puoliksi joutsen. Vanhan tavan mukaan äiti lahjoittaa vastasyntyneelle lahjaksi laulun, jossa rukoillaan suurta Jumoa varjelemaan valkosiipestä poikaa. **Jousenpoika Jykserge** oppii ymmärtämään ja kuuntelemaan kaikkien elävien kieltä.

Kerronnan kalevalainen tyyli ja poljento sekä puiset varjoteatterinuket kuljettavat tarinaa eteenpäin. **Joutsenen siipi** on vahva tarina luonnon kunnioituksesta ja ystäväydestä.

Suositus: yli 3-vuotiaille.

Kesto: 25 minuuttia.

Ohjaus ja käsikirjoitus: Oili Sadeoja

Esiintyjä: Anne Lihavainen

Varjoteatterinuket: Tiina Kolehmainen

Puvustus: Teija Sivula

Tilavaatimukset: Esitys tarvitsee pimeän tilan. Esityksen vaatima tila 3,5 m x 3,5 m. Puhtaanvalkoinen taustaseinä, jonka korkeus vähintään 3,5 metriä.

ÖVRIGT / MUUTA

SVANPOJKEN – STORYTELLING & MUSIK

Jykserge är både människa och fågel och förstår alla levande varelsers språk. Han är nyfiken på naturen och upptäcker att den döljer stora hemligheter. Upplev en spännande saga med musik som har berättats och spelats vid Volgas stränder för redan tusen år sedan. Berättelsen bygger på Oili Sadesojas manuskript Joutsenpoika Jykserg.

På scenen: Lotta Ahlbeck, Ellu Öhman

KONSERTEN RASSEL, PRASSEL, PLING

Hur låter skogen, bastun och moppen? **Rassel prassel puss**, **Rassel prassel promenad** och **Onnen kuplia** klingar nu som musik! Med hjälp av sång, harmonium, flöjter, dragspel, slagverk och såpbubblor tar **Eppele&Peppel** oss med på en tvåspråkig musikalisk promenad genom **Hanna Lundströms** och **Tittamari Martinens** barnpoesiböcker.

Medverkande: Juulia Salonen, Kirsi Ojala, Mira Törmälä och Oskari Lehtonen

NÄYTTELYYN LIITTYVÄT TYÖPAJAT

MÖRKÖPAJA

Mörköpajassa tehdään oma, pieni sorminukke sekä opetellaan mörkölaulu ja siihen kuuluva leikki.

TUNNEPUSSIT

Kurkistamme yhdessä pelkopussiin ja ilopussiin. Mitä! Ne ovat tyhjiä! Täytämme pussit piirtämällä tai kirjoittamalla paperille asioita, jotka meitä pelottavat tai ilostuttavat. Lopuksi käymme yhdessä läpi, millä asioilla nuo pussit täyttyivät. Juttelemme erilaisista tunteista ja annamme tunteelle liikkeen tai muodon leikin avulla.

VARJOTEATTERIPAJA MUUTTOLINTUJEN MATKASSA

Taivaan täyttävät peipot, rastaat, punarinnat, hippäiset, peukaloiset ja västäräkit. On kevät ja muuttolinnut tuovat terveisensä etelästä. Tässä varjoteatteripajassa tehdään oma varjoteatterinukke, lintu, joka on ehkä ihan uusi laji, jota ei ole Suomessa aiemmin nähty. Se on kenties sirppihyyppä tai vasaravaris.

ELÄINMARIONETTI

Onko sinulla jokin mukava eläinmuisto tai oletko aina halunnut tehdä eläinmarionettinuken? Tässä marionettipajassa tehdään oma lemmikkieläin, jota on helppo ulkoiluttaa ja sen jaksaa nostaa helposti syliin. Tämä lemmikki ei tarvitse paljon ruokaa, mutta rapsutusta ja silitystä sitäkin enemmän. Minkälainen on sinun lemmikkisi? Tule suunnittelemaan ja valmistamaan oma eläinmarionettisi.

LILLA VILLAN

LILLAVILLAN.FI